

27 Mart Azərbaycanda Elm Günüdür

ELM

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

НАУКА

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

№ 11 (1408)

Cümə, 29 mart 2024-cü il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

● Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ölkəmizin intellektual potensialının möhkəmlənməsinə çox dəyərli töhfələr vermişdir. Kadr hazırlığı işinə də dəyərli töhfələr vermişdir. Bu gün də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ölkəmizin ümumi inkişafında fəal rol oynayır, alimlər öz elmi araşdırmalarını apararaq ölkəmizin gələcək inkişaf dinamikasını sürətləndirirlər.

● Mən çox istəyirəm ki, Azərbaycan alimləri gələcəkdə də ölkəmizin hərtərəfli inkişafında daha fəal rol oynasınlar. Çünki ölkəmizin gələcəyi elmi potensialın səviyyəsi ilə bilavasitə bağlıdır. Hər bir ölkədə, o cümlədən Azərbaycanda inkişaf elmin səviyyəsi ilə bağlıdır. Bu gün yeni texnologiyalar əsridir. O ölkələr ki, bu texnologiyaların sahibidir, əlbəttə, onlar dünya miqyasında öz maraqlarını daha böyük dərəcədə müdafiə edə bilirlər.

● Bu gün biz çalışırıq ki, həyatımızın müxtəlif istiqamətlərində ən müasir texnologiyalar Azərbaycana gətirilsin, tətbiq edilsin və bizim alimlərimiz də gələcəkdə öz işlərini bu texnologiyalar əsasında daha səmərə ilə qura bilsinlər.

● Mənim əsas istəyim ondan ibarətdir ki, ilk növbədə Azərbaycan elmi inkişaf etsin, digər tərəfdən ölkəmizin ümumi inkişafına öz töhfəsini versin. Yəni, elmi araşdırmalar sadəcə olaraq araşdırmalar üçün deyil, ölkə iqtisadiyyatının təhlükəsizlik potensialının güclənməsinə yönəlməlidir.

*Azərbaycan Prezidenti
İlham Əliyevin
AMEA-nın 70 illik yubileyinə
həsr olunmuş ümumi
yığıncaqdakı nitqindən*

(9 noyabr 2015-ci il)

AMEA-da 27 Mart - Elm Günü

Martın 27-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Əsas binasının Dairəvi zalında Elm Günü münasibətilə "Elm Günü və Günü elmi: humanitar tədqiqatlar və süni intellekt" mövzusunda təntənəli tədbir keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Xalq rəssamı akademik Ömər Eldarov, Azərbaycan Ağsaqqallar Şurasının sədri, millət vəkili Eldar Quliyev, millət vəkilləri Fazil Mustafa, Ülviyyə Həmzəyeva, AR Elm və Təhsil Nazirliyinin Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsinin müdiri Turxan Süleyman, AMEA Rəyasət Heyətinin üzvləri, həqiqi və müxbir üzvləri, AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarının əməkdaşları və respublika elmi ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirdən öncə ilk dəfə təşkil olunmuş Xalq rəssamı akademik Ömər Eldarovun fərdi heykəltəraşlıq sərgisinə, elmi ictimaiyyətə ilk dəfə təqdim olunan AMEA loqosunun es-kizləri sərgisinə, eləcə də AMEA Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun sərgisinə baxış olub.

Tədbirdə **AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəylinin** "Elm Günü və Günü elmi: Humanitar tədqiqatlar və süni intellekt" mövzusunda giriş nitqi dinlənilib. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il 9 aprel tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycanda Elm Günü-nün təsis edildiyini diqqətə çatdıran akademik İsa Həbibbəyli bu əlamətdar günün ölkəmizdə geniş qeyd olunduğunu söyləyib.

Azərbaycan elminin qədim tarixi köklərə malik olduğunu bildiren AMEA rəhbəri Orta əsrlərdə və sonrakı dövrlərdə Xətib Təbrizi, Əbülhəsən Bəhmənyar, Səfiəddin Urməvi, Nesirəddin Tusi, Əbdülqadir Marağayi, Abbasqulu Ağa Bakıxanov kimi alim və müfəkkirlərimizin öz elmi fəaliyyətləri ilə bütün dünyaya səs saldıqlarını bildirib. Həmçinin həmin dövrlərdə elmi ideyaların görkəmli ədəbi müfəkkirlərimizin əsərləri vasitəsilə ictimaiyyətə aşılandığını və nəticədə elmin cəmiyyətdə öz nüfuzunu artırdığını vurğulayıb.

Azərbaycan elminin təşkilatlanmasından sonra bu prosesin geniş vüsət aldığı söyləyən akademik İsa Həbibbəyli 1923-cü ildə elmi-tədqiqat işlərini aparmaq üçün Azərbaycan Tədqiqat və Tətebbü Cəmiyyətinin yaradıldığını, 1932-ci ildə bunun əsasında SSRİ Elmlər Akademiyası Zaqafqaziya Filialının Azərbaycan şöbəsinin təşkil edildiyini, 1935-ci ildə isə SSRİ EA Azərbaycan Filialına çevrildiyini diqqətə

çatdırıb. Nəhayət, 1945-ci ilin 27 mart tarixində 15 həqiqi üzvün iştirakı ilə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının təsis olunduğunu bildirib.

AMEA-nın ötən 80 ilə yaxın müddətdə şərəfli inkişaf yolu keçdiyini deyən akademik İsa Həbibbəyli bu inkişafın təmin olunmasında Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri olduğunu diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, Sovet hakimiyyəti illərində Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Elmlər Akademiyasının maddi-texniki bazası əsaslı şəkildə yenidən qurulub, elmi tədqiqatların ölkə həyatı ilə əlaqələndirilməsi üçün geniş imkanlar yaradılıb. Müstəqillik illərində isə Ümummilli Liderin Fərmanı ilə 2003-cü ildə Elmlər Akademiyasına Milli Elmlər Akademiyası statusu verilib.

Son illərdə isə Azərbaycan elminin Prezident İlham Əliyevin yüksək diqqət və qayğısı sayəsində yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli elmi tədqiqatların ölkəmizin inkişaf strategiyasına və milli prioritetlərə uyğun həyata keçirildiyini, nəticədə böyük uğurların əldə olunduğunu söyləyib. Həmçinin dövlət başçısının qayğısı nəticəsində "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin təşkil olunduğunu, Yüksək Texnologiyalar Parkının yaradıldığını, AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasının yeni binasının tikildiyini, Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının maddi-texniki bazasının yeniləndirildiyini, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yeni Nizamnaməsinin təsdiq olunduğunu diqqətə çatdırıb.

"Azərbaycan Respublikasında elm və təhsil sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" ölkə başçısının 28 iyul 2022-ci il tarixli Fərmanı ilə Azərbaycan elminin inkişafında yeni mərhələnin başladığını bildiren akademik İsa Həbibbəyli Elm və Təhsil Nazirliyinin AMEA ilə birgə ölkəmizdə elmi fəaliyyətin təşkili və nüfuzunun artması istiqamətində mühüm sayılar göstərdiyini vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli "Heydər Əliyev İli"ndə AMEA-da görülən genişmiqyaslı işlərdən də danışib, Ümummilli Liderin xalqımız və dövlətimiz qarşısındakı tarixi xidmətlərini əks etdirən 50-dən çox fundamental monoqrafiya və sanballı nəşrlərin ərəşəyə gətirildiyini, Akademiyanın Heydər Əliyevnaməsinin yaradıldığını söyləyib.

AMEA rəhbəri, o cümlədən Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun tarixinin, folklorunun, mədəniyyətinin, arxeologiyasının öyrənilməsi, aparılan tədqiqatlar və bu mövzuda nəşr edilən kitablar əsasında Akademiyanın yeni Qarabağnamələr silsiləsinin yaradıldığını bildirib.

Prezident İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycana Qayıdış konsepsiyasından irəli gələrək həyata keçirilən işlərdən də bəhs edən akademik İsa Həbibbəyli AMEA-da Qərbi Azərbaycan Tədqiqatları Əlaqələndirmə Şurasının

təntənəli şəkildə qeyd olunub

teşkil olunduğunu, Tarix və Etnologiya İnstitutunda Qərbi Azərbaycan Tarixi, Folklor İnstitutunda Qərbi Azərbaycan folkloru, Dilçilik İnstitutunda Toponimika şöbələrinin yaradıldığını diqqətə çatdırıb.

Həmçinin aparılan struktur islahatlarından danışan AMEA rəhbəri Tarix İnstitutunun bazasında Tarix və Etnologiya İnstitutunun, Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əsasında Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun təşkilinin Akademiyada yeniləşmə proseslərinin mühüm hadisələrindən olduğunu deyib. Bundan əlavə, AMEA-nın müxtəlif elmi müəssisələrində müasir tələblərə uyğun olaraq "Qarabağ müharibəsinin tarixi və Böyük Qayıdış hərəkatı", "Türk xalqlarının tarixi və etnologiyası", "Xəzərin arxeologiyası", "Erkən realizm və yeni dövr Azərbaycan ədəbiyyatı", "İdrak nəzəriyyəsi və məntiqi", "Türk xalqlarının əlyazmaları", "Musiqi folkloru" şöbələrinin, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda Mehmet Akif Ərsoy Türk Ədəbiyyatı Mərkəzinin yaradıldığını bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli yeniləşən Akademiyada aparılan islahatlar çərçivəsində elektron hərəkatın xüsusi yer tutduğunu, elmetrik hesablamaların aparılması, AMEA alimlərinin əsərlərinə istinadların müəyyən edilməsi üçün beynəlxalq elmi bazalarda profillər yaradılması, elmi jurnalların

elektron bazasının qurulmasının həyata keçirilməsi üçün MDB məkanında ilk dəfə olaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında "Elektron Akademiya" şöbəsinin yaradıldığını vurğulayıb. Eyni zamanda şöbənin əməkdaşları tərəfindən MDB məkanında ilk dəfə, Türk dünyasında isə TÜBİTAK-dan sonra məhz ölkəmizdə Virtual Elektron Resurslar Sisteminin yaradıldığını deyib. Hazırda "Elektron Akademiya" şöbəsi tərəfindən elmetrik hesablamalar aparmaq bacarıqlarına malik robot texnologiyalarının modelini yaratmaq üzərində işlərin aparıldığını diqqətə çatdırıb.

AMEA-nın beynəlxalq əlaqələrinə də toxunan akademik İsa Həbibbəyli 2023-2024-cü illərdə Milli Elmlər Akademiyasının 3 beynəlxalq elmi təşkilatın üzvlüyünə qəbul edildiyini, Türkiyə, Pakistan, Bolqarıstan, Özbəkistan, Qazaxıstan, Monteneqro Elmlər Akademiyaları ilə müqavilələrin bağlanaraq əlaqələrin genişləndirildiyini söyləyib.

Həmçinin dövlət başçısının Milli Məclisdəki andiçmə mərasimində qarşıya qoyduğu Türk dünyasıyla əlaqələrin gücləndirilməsi ilə bağlı olaraq AMEA-nın türk dövlətlərinin akademik qurumları və ali təhsil müəssisələri ilə sıx əməkdaşlıq etdiyini bildirib.

"Türk dünyası ilə elmi əlaqələrin daha da genişləndirilməsi, humanitar və ictimai elmlər sahəsində süni intel-

lektin tətbiqi, AMEA-nın embleminin dəyişdirilməsi və yeni loqotipinin yaradılması, müstəqil dövlətimizin daha da inkişaf etdirilməsində Azərbaycan elminin rolunun artırılması qarşısında başlıca hədəflərimizdəndir", - deyə AMEA prezidenti diqqətə çatdırıb.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxışının sonunda bildirib ki, 44 günlük Vətən müharibəsində, eləcə də antiterror tədbirləri zamanı xalqımıza böyük qələbələr bəxş etmiş və Xankəndidə Azərbaycanın Dövlət Bayrağını ucaltmış Müzəffər Ali Baş Komandan, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi ürəkden dəstəkləyir, Azərbaycan elminə daim diqqət və qayğı göstərən dövlət başçısının qarşıya qoyduğu mühüm vəzifələri məsuliyyətlə yerinə yetirirlər.

Sonra ölkə başçısının 2 fevral 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923-2023)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalına layiq görülmüş şəxslərə mükafatları təqdim olunub.

Tədbirdə akademik Akif Əlizadə çıxış edərək Elm günü münasibətilə elmi ictimaiyyətə təbrik edib, dövlət başçısının daim Azərbaycan elminə, Milli Elmlər Akademiyasına qayğı göstərdiyini, elm xadimlərinin təkliflərinə daim diqqətlə yanaşdığını deyib, təltif olunanlardan Prezident İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib.

Daha sonra Azərbaycan Respublikası Ağsaqqallar Şurasının Döş nişanı və Fəxri fərmanları şurasının sədri Eldar Quliyev tərəfindən elm xadimlərinə təqdim edildi.

Təltiflərdən sonra millət vəkili Eldar Quliyev elmi ictimaiyyətə təbrik edib, alimlərə yeni-yeni nailiyyətlər arzulayıb.

Tədbir çərçivəsində, həmçinin "Xalq rəssamı, akademik Ömər Eldarovla dialoq: sənət dünyası və gələcək baxış" mövzusunda dialoq təşkil olunub.

Akademik İsa Həbibbəyli ilk dəfə olaraq Xalq rəssamı akademik Ömər Eldarovun fərdi heykəltəraşlıq sərgisinin Elm günü çərçivəsində təşkil olunduğunu söyləyib. Akademik İsa Həbibbəyli ömrünün 70 ildən çoxunu heykəltəraşlıq sənətinə həsr etmiş ustad heykəltəraş Ömər Eldarovun zəngin yaradıcılıq yolundan bəhs edib. Bildirib ki, ölkəmizdə heykəltəraşlıq məktəbi yaratmış akademik Ömər Eldarovun yaradıcılığında Azərbaycan və dünya heykəltəraşlıq məktəbinin ən mükəmməl elementləri öz əksini tapmışdır.

Görkəmli sənətkar Azərbaycan heykəltəraşlıq sənətinə "düşünən heykəllər" silsiləsini gətirmişdir. Akademik Ömər Eldarovun məhsuldar yaradıcılıqla yanaşı, həm də Azərbaycanın elmi-ədəbi və ictimai-mədəni həyatının fəal iştirakçısı olduğunu söyləyən AMEA rəhbəri bildirib ki, məşhur heykəltəraş tə-

rəfindən respublikamızda peşəkar rəsam və heykəltəraşlıq məktəbi formalaşmışdır.

Ona göstərilən diqqətə görə dövlət başçısına və Akademiyaya rəhbərliyinə dərin minnətdarlığını bildiren Ömər Eldarov uşaqlıq illərindən, heykəltəraş olmağına keçən yoldan bəhs edib. Ömər Eldarov vurğulayıb ki, Fəxri xiyabanda ucalan bütün heykəl və büstlər onun əl işidir və bu baxımdan Fəxri xiyabanı özünün açıq səma altında fərdi sərgisi adlandırmaq olar. Keçirdiyi şərfətli yolun gərgin əmək tələb etdiyini bildiren Ömər Eldarov yaratdığı obraz və kompozisiyalardan, görkəmli şəxsiyyətlərlə işindən, təkcə Azərbaycanda yox, dünyanın bir sıra ölkəsində yaratdığı əsərlərdən danışdı.

Daha sonra Ömər Eldarovun heyat və fəaliyyətini əks etdirən "Hələ axşam deyil" sənədli filmi nümayiş etdirilib.

Tədbirdə Elm və Təhsil Nazirliyinin Elm və ali təhsil siyasəti şöbəsinin müdiri Turxan Süleyman çıxış edərək Prezident İlham Əliyevin Elm Günü'nün təsis edilməsi haqqında müvafiq Sərəncamının Azərbaycan elminə, təhsilinə böyük diqqət və qayğının təzahürü olduğunu vurğulayıb, əlamətdar günün münasibətilə elmi ictimaiyyəti təbrik edib. Turxan Süleyman elmlə təhsilin vəhdətinin vacibliyini vurğulayaraq, 2023-cü il noyabrın 28-də ölkə başçısının imzaladığı Sərəncamla Xankəndi şəhərində Qarabağ Universitetinin yaradılmasının tarixi hadisə olduğunu bildirdi. Qeyd edib ki, bu qərar bütövlükdə Azərbaycan təhsilinin və elminin inkişafında müsbət nəticələrə səbəb olacaq. O, alimləri və gənc tədqiqatçıları Qarabağ Universiteti ilə əməkdaşlığa dəvət edib.

Sonra çıxış edən Milli Məclisin Mədəniyyət Komitəsinin sədri Fazil Mustafa AMEA-nın Azərbaycan xalqının intellektual potensialının formalaşmasında, onun sosial-ictimai tərəqqisində mühüm rol oynayan qurum olduğunu deyib. Prezident İlham Əliyevin elmi ictimaiyyətə hər zaman dəstək olduğunu söyləyən Fazil Mustafa dövlət başçısının elmlə bağlı, alimlərin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı bir sıra Sərəncam və fərmanları imzaladığını xatırladı. O, dünya elminin çağırışlarına cavab verən elmi tədqiqatçılara üstünlük verməyin, Azərbaycan elminin beynəlxalq elmi tələblərə uyğunlaşdırılmasının vacibliyini qeyd edib. Çıxışının sonunda Fazil Mustafa elm adamlarını peşə bayramları münasibətilə təbrik edib, onlara fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Çıxışlardan sonra akademik Yusif Məmmədliyəv haqqında film nümayiş etdirilib.

Daha sonra elmi fəaliyyətində fərqlənən bir sıra alimlərə AMEA-nın Fəxri fərmanları təqdim olunub.

Sonda Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Marşı səsləndiriləcək tədbirə yekun vurulub.

Qeyd edək ki, AMEA-nın bütün elmi müəssisə və təşkilatlarında 27 mart - Elm Günü münasibətilə silsilə tədbirlər keçirilib.

yeniləşmə prosesləri

Qərbi Azərbaycan tədqiqatlarının miqyasını daha da genişləndirmişdir.

Akademiyada aparılan islahatlar sırasında Elektron hərəkət xüsusi yer tutur. Akademik fəaliyyətin elmmetrik qiymətləndirilməsi, Akademiyaya alimlərinin əsərlərinə elmi istinadların müəyyən edilməsi üçün beynəlxalq elmi bazalarda profillər yaradılması, elmi jurnalların elektron bazasının qurulması, elmi-tədqiqat institutlarında Elektron xidmətlər şöbəsinin təşkilatı Akademiyaya elektron hərəkətinin yeni elmi addımlarıdır. MDB Elmlər Akademiyaları məkanında ilk dəfə olaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında Virtual Elektron Resurslar Sisteminin yaradılması mühüm elmi hadisədir. Türk dövlətləri içərisində Türkiyə Cümhuriyyətindən sonra ilk dəfə olaraq AMEA-da elmi jurnalların Dergi Park Şəbəkəsinin təşkilatı da əhəmiyyətli elmi yenilikdir. Nəhayət, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Türkiyə Cümhuriyyətinin dünyada böyük nüfuz qazanmış TÜBİTAK akademik təşkilatı ilə 28 fevral 2024-cü il tarixdə imzaladığı qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında müqavilə qardaş ölkənin elmi qurumu ilə birlikdə ölkəmizin TÜBİTAK-ın yaradılmasına hədəflənmişdir. Hazırda Elektron Akademiyacılar sadə elmmetrik hesablamalar aparmaq bacarıqlarına malik robot texnologiyaları modeli yaratmaq üzərində hazırlıq işləri aparılır. Eyni zamanda, 2024-cü ildə AMEA-da "Süni intellekt və rəqəmsallaşdırma: imkanlar və risklər" mövzusunda elmi konfransın keçirilməsi nəzərdə tutulur ki, bu da öz növbəsində elektron hərəkətin nəzəri dərkinə və praktik əhəmiyyətinə diqqət daha da artırılmasına səbəb olmuşdur.

Günün elmi haqqında danışarkən Milli Elmlər Akademiyasının dünya el-

mine inteqrasiyası sahəsində atdığı addımları da ayrıca qeyd etməyə ehtiyac vardır. Belə ki, Akademiyanın tarixində ilk dəfə olaraq, 2023-2024-cü illərdə Milli Elmlər Akademiyası 3 beynəlxalq elmi təşkilatın üzvlüyünə qəbul edilmişdir. Hazırda AMEA Beynəlxalq Elmi Şura, Asiya Elmlər Akademiyaları və Elmi Cəmiyyətləri Assisiyasi və Avrasiya Universitetlər Birliyində tam səvermə hüququna malik olan akademik qurum statusu qazanmışdır. Son illərdə Türkiyə, Pakistan, Bolqarıstan, Özbəkistan, Qazaxıstan, Monteneqro Elmlər Akademiyaları ilə bağlanmış müqavilələr, əldə edilmiş razılaşmalar Milli Elmlər Akademiyasının üföqlərini daha da genişləndirmişdir. Milli Elmlər Akademiyası əməkdaşlarının Çin Xalq Respublikasının Honkonq Elmlər Akademiyasının, Qazaxıstan və Gürcüstan Elmlər akademiyalarının Fəxri üzvü seçilmələri, Nobel mükafatı laureatı Əziz Sancarın AMEA-nın fəxri üzvlüyünə qəbul edilməsi, alimlərimizin nüfuzlu beynəlxalq elmi jurnalların redaksiya heyətində təmsil olunmaları Akademiyanın dünya elmi meridianlarındakı yeni səhifələridir. Eyni zamanda, AMEA-da 17 noyabr 2023-cü il tarixdə "Nobel mükafatına aparan yolun dərsləri: mif, reallıqlar, uğurlar və çağırışlar" mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq elmi konfransda Azərbaycan alimlərinin sağlamlıq rəqabət əsasında beynəlxalq elmi səviyyəyə çıxmaq imkanlarına iddialı olmalarını təşviq etməyə hesablanmışdır. Bu günlərdə Nobel Sülh Mükafatı laureatı banqladəşli Məhəmməd Yunusun Milli Elmlər Akademiyasında olması və aparılan müzakirələrdə beynəlxalq elmi əməkdaşlığın üföqlərini genişləndirməsinə doğru yeni addımların atılması zərurətinin diqqətə çatdırılması bu sa-

hədə yeni hədəflərin müəyyən edilməsinə meydan açır. İlk dəfə olaraq Türkiyə Cümhuriyyəti Atatürk Kültür, Dil və Tarix Yüksək Qurumunun Türk Dil Qurumu ilə birlikdə 2023-cü ilin 26 sentyabrında Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında Türk Dili Bayramının qeyd edilməsi Humanitar Elmlər Bölməsinin institutları ilə qardaş ölkənin eyni profilli qurumlarının əlaqələrinin daha da genişləndirilməsinə səbəb olmuşdur. Bunun ardınca Türk Dil Qurumunun nəşr etdiyi 420 kitabı Nəsimi adına Dilçilik İnstitutuna hədiyyə etməsi səmərəli elmi əməkdaşlığın nəticəsidir. Bu ilin mart ayında AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda təşkilat olunmuş Novruz bayramının Milli Elmlər Akademiyası ilə Türkiyə Elmlər Akademiyasının, Atatürk Kültür, Dil və Tarix Yüksək Qurumu və Türk Dil Qurumu ilə birlikdə qeyd etməsi də qarşılıqlı əməkdaşlığımızın yadda qalan hadisəsidir. Qardaş Türkiyə Cümhuriyyətinin elmi qurumları ilə qarşılıqlı əməkdaşlığımızın yüksələn xətlə inkişaf etməsi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 2023-cü ildə Atatürk Kültür, Dil və Tarix Yüksək Qurumunun və Türk Dil Qurumunun "Türk dilinə xidmət" beynəlxalq mükafatı ilə təltif olunmasında öz əksini tapmışdır.

Struktur islahatları sahəsində həyata keçirilmiş islahatlar Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasındakı yeniləşmə proseslərinin mühüm hadisəsidir. Abbasqulu ağa Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun bazasında Tarix və Etnologiya İnstitutunun, Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əsasında Arxeologiya və Antropologiya İnstitutunun təşkilatı bu istiqamətlərdə tədqiqatların və tədbirlərin də miqyasının dərinləşdirilməsinə və ge-

nişləndirilməsinə xidmət edir. Eyni zamanda, AMEA-nın müxtəlif elmi-tədqiqat institutlarının tərkibində zamanın müasir tələblərinə uyğun olaraq "Qarabağ müharibəsinin tarixi və Böyük Qayıdış hərəkəti", "Türk xalqlarının tarixi və etnologiyası", "Xəzərin arxeologiyası", "Erkən realizm və yeni dövr Azərbaycan ədəbiyyatı", "İdrak nəzəriyyəsi və məntiqi", "Türk xalqlarının əlyazmaları", "Musiqi folkloru" şöbələrinin, Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda Mehmet Akif Ərsoy türk ədəbiyyatı Mərkəzinin fəaliyyətə başlaması Azərbaycan elminin yeniləşmə imkanlarının daha da genişləndirilməsinə şərait yaradır.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Elm Gününə hesabat verərkən qarşıda duran məsul vəzifələri də diqqətlə və məsuliyyət hissi ilə nəzərdən keçirərək irəliləyiş doğru addımlayır. Azərbaycançılıq istiqamətində tədqiqatların mükəmməl elmi sisteminin yaradılması, türk dünyası ilə elmi əlaqələrin daha da genişləndirilməsi, humanitar və ictimai elmlər sahəsində süni intellektin tətbiq edilməsi, yeni elmi nəslin hazırlanmasına diqqətin artırılması, daha optimal idarəetmə sis-

temlərinin qurulması, elektron sənəd dövriyyəsinin müasir səviyyəyə qaldırılması, süni intellektin humanitar və ictimai elm sahələrinə tətbiq olunması və ən başlıcası isə müstəqil dövlətimizin daha da inkişaf etdirilməsində Azərbaycan elminin rolunun artırılması Akademiyanın gələcəyə doğru hədəflərində mühüm yer tutur. Artıq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının embleminin dəyişdirilməsi və yeni loqotipinin yaradılması üçün keçirilmiş müsabiqənin başa çatmaqda olması da yeniləşmə proseslərinin detallarından birinin də gündəmə daxil olmasından xəbər verir. Məlumat üçün qeyd edək ki, AMEA-nın yeni loqotipinin yaradılması üçün təşkilat olunmuş müsabiqəyə 23 Akademiyaya əməkdaşının çəkdiyi 57 layihə təqdim olunmuş, 27 mart 2024-cü il tarixdə keçirilən Elm Günü tədbirləri çərçivəsində həmin eskiz layihələrinə ictimai baxışı təmin etmək üçün ilk sərqi təşkilat olunmuşdur. Tərkibində görkəmli rəssamların da olduğu müsabiqə komissiyasının qiymətləndirilməsindən sonra həmin eskiz layihələri çərçivəsində AMEA-nın loqosu üçün seçilmiş iş qəbul ediləcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 14 fevral 2024-cü il tarixdəki Andicmə mərasimində irəli sürdüyü çağırışlar Milli Elmlər Akademiyası kollektivinin, alimlərimizin qarşısında daha mühüm vəzifələr qoyur. Azərbaycan alimləri müstəqil dövlətimizin inkişafına xidmət etməyi müqəddəs borc kimi qəbul edərək, daha böyük elmi hədəflərə doğru inamla addımlamağı şərəf işi hesab edirlər. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi heyəti bu akademik təşkilatın təsis edilməsinin 80-ci ilinin başlanğıcında Elm Gününü bu əhval-ruhiyyələrlə qeyd edirlər. Alimlərin peşə bayramı olan Elm Günü mahiyyəti etibarilə Günü elminin vəzifələrinə, öhdəliklərinə və çağırışlarına işıq salır.

İsa HƏBİBBƏYLİ
AMEA-nın prezidenti, akademik

Türk Dil Qurumunun rəhbəri Osman Mert Dilçilik İnstitutunun Fəxri professoru seçilib

AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda Türk Dil Qurumunun təşkilatçılığı ilə kitab sərğisi keçirilib.

Sərğidə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Türkiyə Elmlər Akademiyasının prezidenti professor Müzəffər Şəkər, Atatürk Kültür, Dil və Tarix Yüksək Qurumunun rəhbəri professor Dərya Örs, Türk Dil Qurumunun rəhbəri professor Osman Mert, Türk Tarix Qurumunun rəhbəri professor Yüksel Özgen, Dilçilik İnstitutunun direktoru professor Nadir Məmmədli və başqaları iştirak ediblər.

Sərğidə Türk Dil Qurumu tərəfindən Dilçilik İnstitutuna hədiyyə olunmuş, dilçiliyin müxtəlif sahələrini əks etdirən 200-ə yaxın kitab nümayiş olunub.

Daha sonra institutda türkiyəli qonaqların iştirakı ilə tədbir keçirilib.

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli tədbirdə çıxış edərək qonaqları salamlayıb. O, Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin möhkəmlənməsinin elm sahəsində əməkdaşlığa da geniş meydan açdığını söyləyib.

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığının dünyaya nümunə olduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli vurğulayıb ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün, dövlət suverenliyinin təmin olunması ilə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsi ölkələrimiz arasındakı münasibətlərdə yeni bir tarixi salnaməyə çevrildi, qardaş Türkiyə haqq savaşımların hər anında Azərbaycanın yanında oldu.

AMEA rəhbəri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin andicmə mərasimindəki çıxışı zamanı səsləndirdiyi "Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində söylərimizi davam etdirəcəyik. Bu, bizim üçün prioritetdir, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz Türk dünyasıdır", - sözlərini xatırladıb. O, Türk Tarix Qurumunun işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfər edən Türkiyənin elmi qurumları arasında ilk müəssisə olduğunu bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli, həmçinin Türk Dil Qurumunun rəhbəri professor Osman Mertin Azərbaycan-Türkiyə elmi əlaqələrinin inkişafındakı xidmətləri-

nə görə Dilçilik İnstitutunun Fəxri professoru seçildiyini diqqətə çatdırıb, bu münasibətlə türkiyəli alimi təbrik edib.

Daha sonra çıxış edən Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun direktoru professor Nadir Məmmədli Osman Mertin müasir türkologiyanın əsas simalarından biri olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, o, Azərbaycan dilinə, dilçilik elminə sevgisi olan ziyalılardandır. Son illərdə Osman Mertlə Dilçilik İnstitutu arasında dostluq münasibətinin formalaşdığını deyən professor Nadir Məmmədli bildirib ki, bu, Türkiyənin dilçilik mühiti ilə əlaqə deməkdir.

Professor Nadir Məmmədli Fəxri professor diplomunu qonağa təqdim edib.

Osman Mert ona göstərilən diqqətə görə AMEA prezidentinə və Dilçilik İnstitutunun rəhbərlərinə minnətdarlığını bildirib. O, bundan sonra da Türkiyə ilə Azərbaycan arasında elmi əlaqələrin gücləndirilməsinə çalışacağını deyib.

Sonda qonaqlar AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda yerləşən Mehmet Akif Ərsoy adına Türkiyə Ədəbiyyatı Mərkəzinə ziyarət ediblər.

Akademiyanın Nadir ağaclar parkında növbəti ağacəkmə aksiyası

Ölkə başçısının 25 dekabr 2023-cü il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında 2024-cü il "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilib. Bundan irəli gələrək 22 yanvar 2024-cü il tarixində AMEA-nın Tədbirlər planı qəbul olunub.

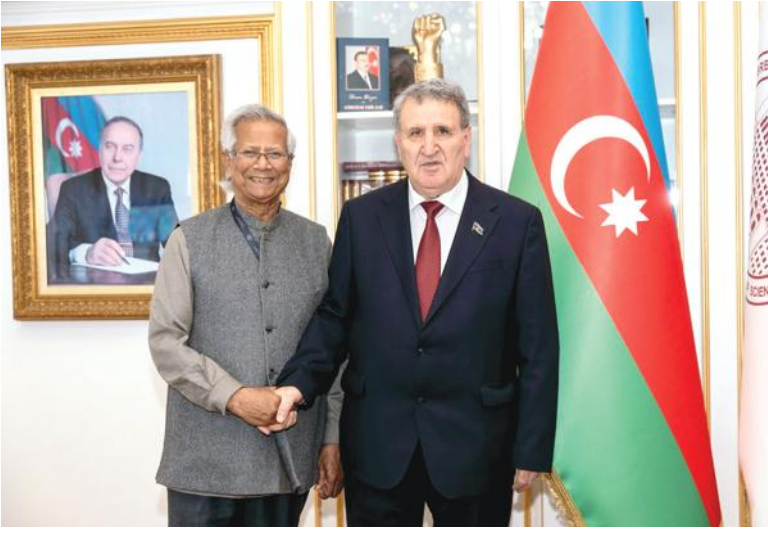
Sözügədən Tədbirlər planı çərçivəsində AMEA-nın Akademiyaya şəhərciyində salınmış Nadir ağaclar parkında növbəti ağacəkmə aksiyası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Azad Həmkarlar İttifaqı və Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının əməkdaşları iştirak ediblər.

Akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək əməkdaşları Novruz bayramı münasibətilə təbrik edib, AMEA-da "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" çərçivəsində geniş tədbirlərin il ərzində keçiriləcəyini söyləyib.

Daha sonra Nadir ağaclar parkında ölkəmizin iqlim şəraitinə uyğun, dözümlü ağac və kol bitkiləri əkilib və aqrotexniki qulluq göstərilib.

Qeyd edək ki, "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində salınmış Nadir ağaclar parkının salınmasında məqsəd ölkəmizdə ekologiyanın qorunması, təbiətə qayğı hissinin təbliği və ətraf mühitin sağlamlaşdırılmasıdır.

Nobel mükafatçısı ilə görüş

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli ölkəmizdə səfərdə olan banqladeşli Nobel Sülh mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunusa görüşüb.

AMEA Rəyasət Heyətinin binasında keçirilən görüşdə akademik İsa Həbibbəyli Akademiyanın tarixi, burada fəaliyyət göstərən elmi bölmələrin işi, eləcə də AMEA-nın elmi istiqamətləri barədə qonağa ətraflı məlumat verib. Rəhbərlik etdiyi qurumun beynəlxalq elmi əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi mərhələsində olduğunu diqqətə çatdıran AMEA rəhbəri Nobel mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunusun həm alim, həm də vətəndaş cəmiyyətinin lideri kimi Azərbaycanda yaxşı tanıdığı xüsusi vurğulayıb. Həmçinin ötən ilin oktyabr ayında AMEA-da keçirilmiş "Nobel mükafatına aparan yolun dərsləri: mif, çətinliklər, uğurlar və çağırışlar" mövzusunda beynəlxalq elmi konfransda onlayn formada çıxış etmiş Məhəmməd Yunusa təşəkkürünü bildirib.

Nobel Sülh mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunus çıxış edərək AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyliyə "Kasıbların bankiri" əsəri haqqında yazdığı geniş həcmli elmi məqaləyə görə min-

nətdarlığını çatdırıb. O, apardığı elmi araşdırmalarından söz açaraq, xüsusən sosial biznes sahəsindəki fəaliyyəti və qazandığı uğurlar barədə ətraflı məlumat verib. Nobel mükafatına gedən yolun əsas problemlərini diqqətə çatdıran banqladeşli professor Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının beynəlxalq elmi əlaqələrini yüksək qiymətləndirib, özünün də bu münasibətlərə töhfə verə biləcəyini qeyd edib.

Sonda professor Məhəmməd Yunus və görüş iştirakçıları AMEA Rəyasət Heyətinin binası ilə tanış olublar. Qonaqlara binanın zəngin memarlıq xüsusiyyətləri haqqında ətraflı məlumat verilib.

Görüşdə Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev, AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e. akademik Arif Həşimov, Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid, "Xalq qəzeti"nin baş redaktoru Əflatun Amaşov, "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin direktor müavini Vaqif Bəhmənlı, Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun prezidenti Umud Rəhimoğlu, AMEA Rəyasət Heyəti aparatının İctimaiyyətlə əlaqələr, mətbuat və informasiya şöbəsinin müdiri Ağahüseyn Şükürov və Akademiyanın bir qrup əməkdaşı iştirak ediblər.

BMT nümayəndələri AMEA-da

AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli ölkəmizdə səfərdə olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Sənaye İnkişafı Təşkilatının (UNIDO) nümayəndələri ilə görüşüb.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sənaye İnkişafı Təşkilatının baş direktor müavini və icraçı direktoru, baş direktorun Afrika üzrə xüsusi nümayəndəsi Fatou Haidara və təşkilatın Avropa və Mərkəzi Asiya regional bürosunun qlobal tərəfdaşlıq və xarici əlaqələr üzrə rəhbəri Solomiya Omelianın iştirak etdikləri görüşdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının beynəlxalq əlaqələri barədə ətraflı söhbət aparılıb.

Sonra qonaqlar AMEA Rəyasət Heyətinin tarixi binası ilə tanış olublar. AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e. akademik Arif Həşimov qonaqlara binanın tarixi, memarlıq xüsusiyyətləri barədə ətraflı məlumat verib.

BMT nümayəndələri, həmçinin AMEA-nın elmi istiqamətləri barədə məlumat alıblar.

BMT nümayəndələri Azərbaycana səfərdən, o cümlədən Akademiyada keçirilən görüşdən məmnun qaldıqlarını ifadə ediblər.

AMEA prezidenti UNEC-də Sosial Biznes Mərkəzinin açılışında iştirak edib

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) Yunus Sosial Biznes Mərkəzinin açılışı olub. Banqladeşli Nobel sülh mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunusun şərəfinə yaradılmış Mərkəzin açılış mərasimində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli də iştirak edib.

Azərbaycanda səfərdə olan Nobel mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunusun da qatıldığı tədbirdə əvvəlcə Mərkəzin açılışını bildiren lent kəsilib, sonra quruma baxış keçirilib.

Açılış mərasimində AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli çıxış edərək Azərbaycanda elm və təhsil üzrə beynəlxalq əlaqələrin bütün elmi istiqamətlər üzrə yüksə-

lən xəllə inkişaf etdiyini bildirib. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin də bu istiqamətdə əhəmiyyətli uğurlar qazandığını diqqətə çatdıran AMEA rəhbəri ali təhsil müəssisəsində Yunus Sosial Biznes Mərkəzinin yaradılmasının böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin rektoru professor Ədalət Muradov rəhbərlik etdiyi ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq əlaqələrindən ətraflı söz açıb, yeni yaradılmış Mərkəzin fəaliyyət istiqamətləri barədə məlumat verib.

Nobel mükafatı laureatı professor Məhəmməd Yunus ölkəmizdə olduğundan məmnunluğunu ifadə edib, Azərbaycanın elm və təhsilini uğurlar arzulayıb. Ali təhsil müəssisəsində sosial biznes sahəsində bacarıqlı gənc tədqiqatçıların

meydana çıxmaqda olduğunu diqqətə çatdıran banqladeşli professor yeni yaradılmış Yunus Sosial Biznes Mərkəzinin bu sahədə tələbə gənclərə əhəmiyyətli stimula verəcəyini vurğulayıb. Nobel mükafatı laureatı Biznes Mərkəzində ilk müəhazirəsini də sosial biznes sahəsində qarşıda duran problemlərə həsr edib.

Sonda suallar cavablandırılıb. Qeyd edək ki, açılış mərasimində Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev, Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri Rəşad Məcid, "Xalq qəzeti"nin baş redaktoru Əflatun Amaşov, "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinin direktor müavini Vaqif Bəhmənlı, Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun prezidenti Umud Rəhimoğlu, UNEC-in rəhbər heyəti və əməkdaşları iştirak ediblər.

"Türk sivilizasiyasının dirçəlişi" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans

AMEA-nın Əsas binasında Tarix və Etnologiya İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Türk sivilizasiyasının dirçəlişi" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilib.

Əvvəlcə foyədə türk dünyasının qədim tarixini, mədəniyyətini və milli dəyərlərini əks etdirən sərgi nümayiş etdirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli iştirakçıları Novruz bayramı münasibətilə təbrik edib, onlara ən xoş arzularını çatdırıb.

Novruzun Azərbaycan xalqının milli birlik bayramı olduğunu söyləyən akademik İsa Həbibbəyli Mərkəzi Asiya ölkələrində və Türkiyədə də rəsmi şəkildə qeyd olunan bu bayramı Türk dünyasının inteqrasiyasında mühüm faktorlardan biri kimi səciyyələndirib. Bildirib ki, Nov-

ruz bayramı adət-ənənələrimizin qorunmasına, milli-mənəvi dəyərlərimizin unudulmamasına, nəsildən-nəslə ötürülməsinə, milli birliyə, dostluğa, həmrəyliyə xidmət edən ümumxalq bayramıdır.

"Artıq dördüncü ildir ki, Azərbaycan xalqı bütün Türk dünyasının qədim bayramı olan Novruzunu qalib ölkə, qalib xalq olaraq qarşılayır", - deyərək bildiren AMEA rəhbəri bu il bu bayramın müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk dəfə olaraq işğaldan azad edilmiş Xankəndidə, Xocalıda, Ağdərədə, Xocavənddə və bütün digər ərazilərimizdə qeyd edildiyini vurğulayıb.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, ölkə Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə aparılan 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü il 19-20 sentyabr tarixli antiterror tədbirləri nəticəsində qazandığımız zəfərlər

sayəsində indi ölkəmizin hər yerində Novruz bayramının təntənəsi, əhval-ruhiyyəsi yaşanmaqdadır. Bu il Novruz tonqalının işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda alovlandığını söyləyən alim qeyd edib ki, bu, Prezident İlham Əliyevin bütövlükdə Türk dünyası qarşısındakı ən böyük tarixi xidmətidir.

O, dövlət başçısının fevralın 14-də keçirilən andiçmə mərasimindəki çıxışı zamanı Türk dünyasının əhəmiyyətini xüsusi vurğuladığını deyib. Prezident İlham Əliyevin "Biz beynəlxalq təşkilatlarla bağlı bundan sonra da öz addımlarımızı atacağıq, ilk növbədə, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində səylərimizi davam etdirəcəyik. Bu bizim üçün prioritetdir", - fikirlərini xatırladı.

AMEA rəhbəri Türk dünyasının qədim bayramlarından olan Novruzun, əslində, Türk soylarının qardaşlığından xəbər verdiyini söyləyib, tədbirin işinə uğurlar arzulayıb.

Daha sonra konfrans öz işini Dünya Türkologiya Mərkəzinin sədri, Tarix və Etnologiya İnstitutunun şöbə müdiri tarix elmləri doktoru Güllü Yoloğunun moderatorluğu ilə davam etdirib.

Tədbirdə "İraq türkmənlərinin dili və tarixi haqqında", "Kərkük türkmənlərinin ibtidai inancları", "Azərbaycan ərazisində Türk damğalarının mövcudluğu və yerləşdiyi areal", "Qədim türk yeməklərinin innovasiyası", "Qaraqay türklərinin adətleri", "Qaqaz türklərində "Qurd" simvolu" və digər mövzularda məruzələr dinlənilib.

Beynəlxalq konfrans iki gün davam edib.

Миссия универсальна

В НАНА торжественно отметили День науки

27 марта в честь Дня науки в Круглом актовом зале Главного здания Национальной академии наук Азербайджана состоялось торжественное мероприятие "День науки и наука Дня: гуманитарные исследования и искусственный интеллект".

В мероприятии приняли участие президент НАНА академик Иса Габибейли, народный художник академик Омар Эльдаров, председатель Совета старейшин Азербайджана, депутат Милли Меджлиса Эльдар Гулиев, депутаты Милли Меджлиса Фазиль Мустафа и Ульвия Гамзаева, заведующий Отделом политики в области науки и высшего образования Министерства науки и образования Азербайджанской Республики Турхан Сулейман, члены Президиума НАНА, действительные члены и члены-корреспонденты Академии наук, сотрудники научных учреждений и организаций НАНА и представители научной общественности республики.

Краткий экскурс в историю

До начала мероприятия гости ознакомились с персональной выставкой произведений скульптуры, созданных народным художником академиком Омаром Эльдаровым, выставкой эскизов логотипа НАНА, которые были впервые представлены вниманию научной общественности, и выставкой Института археологии и антропологии НАНА.

Вначале в зале прозвучал Государственный гимн Азербайджанской Республики.

В своей вступительной речи "День науки и наука Дня: гуманитарные исследования и искусственный интеллект" президент НАНА академик Иса Габибейли подчеркнул, что День науки в Азербайджане был учрежден по Распоряжению Президента Ильхама Алиева от 9

апреля 2018 года, и этот знаменательный день широко отмечается в нашей стране.

Руководитель НАНА сообщил, что отечественная наука уходит своими корнями в глубокую древность, в средние века и последующие периоды в Азербайджане жили и творили такие ученые и мыслители, как Хатиб Тебризи, Абулхасан Бахманьяр, Сафиаддин Урмави, Насреддин Туси, Абдулгadir Марраган, Аббасгулу ага Бакиханов и другие, которые снискали известность во всем мире; научные идеи в тот период доводились до внимания общественности посредством произведений выдающихся представителей литературы, вследствие чего повышался авторитет науки в обществе.

Говоря о процессе организации отечественной науки, академик Иса Габибейли отметил, что в 1923 году для централизации и координации научных исследований было создано Общество исследования и изучения Азербайджана, в 1932 году на его базе было организовано Азербайджанское отделение Закавказского филиала Академии наук СССР, которое в 1935 году превратилось в Азербайджанский филиал АН СССР; наконец, 27 марта 1945 года при участии 15-ти первых действительных членов была учреждена Академия наук Азербайджанской ССР.

Славный путь развития

Академик Иса Габибейли сообщил, что на протяжении почти 80-ти лет НАНА прошла славный путь развития, исключительные заслуги в обеспечении этого развития принадлежат общенациональному лидеру Гейдару Алиеву, по инициативе которого в годы советской власти была основательно реорганизована материально-техническая база Академии наук, были созданы широкие возможности для координации научных исследований с

жизнью страны; а в годы независимости, в 2003 году по Указу Общенационального лидера Академии наук был присвоен статус Национальной академии наук Азербайджана.

Сказав, что в последние годы благодаря вниманию и заботе Президента Ильхама Алиева начался новый этап развития отечественной науки, руководитель НАНА добавил, что научные исследования проводятся в соответствии со стратегией развития страны и национальными приоритетами, вследствие чего достигнуты большие успехи. Академик также отметил, что благодаря заботе главы государства были созданы Научный центр "Азербайджанская национальная энциклопедия" и Парк высоких технологий, возведено новое здание Центральной научной библиотеки НАНА, обновлена материально-техническая база Шемахинской астрофизической обсерватории, утвержден новый Устав Национальной академии наук Азербайджана.

Академик Иса Габибейли сообщил, что 28 июля 2022 года главой государства был подписан Указ "О некоторых мерах по совершенствованию управления в области науки и образования в Азербайджанской Республике", после чего начался новый этап развития науки, и подчеркнул, что сегодня Министерством науки и образования и Академией наук реализуются важные мероприятия, нацеленные на организацию научной деятельности и повышение ее авторитета.

Время структурных реформ

Руководитель НАНА рассказал о широкомасштабных мероприятиях, реализованных в Академии наук в "Год Гейдара Алиева", отметив при этом, что были подготовлены более 50-ти фундаментальных монографий и ценных изданий, ос-

вещающих исторические заслуги Общенационального лидера перед народом и государством, и тем самым была создана ГейдарАлиев-наме Академии наук.

В НАНА, продолжил академик Иса Габибейли, также велись исследования по истории, фольклору, культуре и археологии Карабаха и Восточного Зангезура, и на основе изданных книг создан новый цикл Карабах-наме Академии наук.

Говоря о работах, выполненных в связи с Концепцией возвращения в Западный Азербайджан, академик Иса Габибейли сообщил, что в НАНА организован Координационный совет по исследованиям, связанным с Западным Азербайджаном, в Институте истории и этнологии создан Отдел истории Западного Азербайджана, в Институте фольклора - Отдел фольклора Западного Азербайджана, а в Институте языкознания - Отдел топонимики.

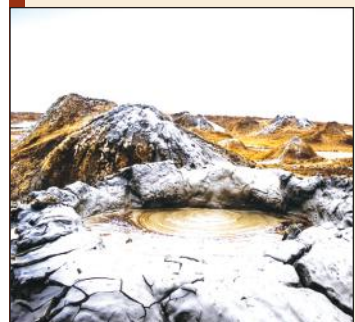
Помимо этого, руководитель НАНА рассказал о проводимых структурных реформах, отметив при этом, что значимыми событиями процесса обновления стали создание Института истории и этнологии - на базе Института истории и Института археологии и антропологии - на базе Института археологии, этнографии и антропологии. В соответствии с современными требованиями, продолжил академик, в различных научных учреждениях Академии наук были созданы отделы "История Карабахской войны и движение Великого возвращения", "История и этнология тюркских народов", "Археология Каспийского моря", "Ранний реализм и азербайджанская литература нового периода", "Теория познания и логика", "Рукописи тюркских народов", "Музыкальный фольклор", а в Институте литературы имени Низами Гянджеви начал функционировать Центр турецкой литературы имени Мехмета Акифа Эрсоя.

(продолжение на стр. 10)

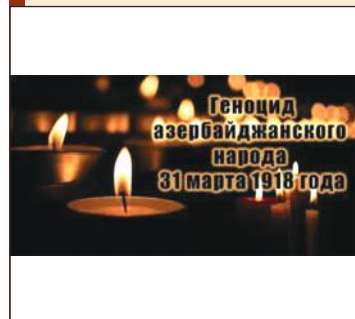
Возрождение тюркской цивилизации

стр. 10 ⇨

Территория "огненных" топонимов

стр. 11 ⇨

Нацизм был и остается абсолютным злом

стр. 12 ⇨

ANAS Institute of Oriental Studies, Moscow Islamic Institute ink MoU

стр. 12 ⇨

Миссия универсальна

В НАНА торжественно отметили День науки

(начало на стр. 9)

Сказав, что особое место среди реформ, проводимых в обновляемой НАНА, занимает электронное движение, академик Иса Габибейли подчеркнул, что впервые на пространстве СНГ в системе НАНА был создан отдел "Электронная Академия", для расчета наукометрических показателей и выявления количества цитирований на труды ученых созданы их профили в международных научных базах, а также идет работа над созданием электронных баз научных журналов. В то же время, именно в нашей стране впервые на пространстве СНГ, а в тюркском мире - впервые после TÜBİTAK сотрудниками отдела создана Система виртуальных электронных ресурсов. Академик добавил, что в настоящее время в отделе "Электронная Академия" ведутся работы по созданию модели робота, владеющего навыками расчета наукометрических показателей.

Руководитель НАНА говорил и о международных связях организации. Академик сообщил, что в 2023-2024 гг. Национальная академия наук стала полноправным членом 3-х международных научных организаций, также были заключены договоры о сотрудничестве и расширены связи с академиями наук Турции, Пакистана, Болгарии, Узбекистана, Казахстана, Черногории.

Рассказав о задачах по усилению связей с тюркским миром, поставленных главой государства во время его речи на церемонии инаугурации в Милли Меджлисе, и тесном сотрудничестве НАНА с академическими структурами и высшими учебными заведениями тюркских государств, академик Иса Габибейли продолжил: "Наши дальнейшие цели - еще большее расширение науч-

ных связей с тюркским миром, применение искусственного интеллекта в сфере гуманитарных и общественных наук, создание нового логотипа (эмблемы) НАНА, повышение роли науки в развитии независимого Азербайджанского государства".

Диалог с художником

В заключение своего выступления академик Иса Габибейли отметил, что ученые полностью поддерживают внутреннюю и внешнюю политику, проводимую победоносным Верховным Главнокомандующим, Президентом Ильхамом Алиевым, который в ходе 44-дневной Отечественной войны и антитеррористических мероприятий привел наш народ к победе и поднял Государственный флаг Азербайджана в Ханкенди, и с большой ответственностью выполняют важные задачи, поставленные перед ними главой государства.

Затем лицам, которые по Распоряжению главы государства от 2 февраля 2024 года были удостоены юбилейной медали Азербайджанской Республики "100-летие Гейдара Алиева (1923-2023)", были вручены их награды.

В своем выступлении на мероприятии академик Акиф Ализаде поздравил научную общественность с Днем науки, подчеркнул, что глава государства всегда проявляет заботу по отношению к отечественной науке и Национальной академии наук, всегда внимателен к предложениям ученых, и поблагодарил Президента Ильхама Алиева от имени всех ученых, удостоившихся вышеуказанной медали.

Далее председатель Совета старейшин Эльдар Гулиев вручил группе ученых награжденные знаки и почетные грамоты Совета старейшин Азербайджанской Республики.

После церемонии награждения депутат Милли Меджлиса Эльдар Гулиев поздравил научную общественность и пожелал ученым дальнейших успехов.

В рамках мероприятия был организован диалог на тему "Диалог с народным художником академиком Омаром Эльдаровым: мир искусства и взгляд в будущее".

Академик Иса Габибейли сообщил, что в рамках Дня науки впервые организована персональная выставка скульптора, народного художника академика Омара Эльдарова.

Выставка под открытым небом

Говоря о многогранном творческом пути Омара Эльдарова, который более 70-ти лет своей жизни посвятил искусству скульптуры, академик отметил, что в творчестве Омара Эльдарова, создавшего в Азербайджане школу скульптуры, нашли свое отражение самые совершенные элементы отечественной и мировой скульптуры, выдающийся мастер создал череду "думающих памятников".

Сказав, что, наряду с плодотворной творческой деятельностью, академик Омар Эльдаров принимает активное участие в научной, общественной и культурной жизни республики, руководитель НАНА добавил, что известный скульптор сформировал в Азербайджане профессиональную школу живописи и скульптуры.

Сердечно поблагодарив главу государства и руководство Академии наук за оказанное внимание, Омар Эльдаров рассказал о своем детстве и пути, приведшем его в искусство скульптуры. Омар Эльдаров сообщил, что все памятники и бюсты, возвышающиеся на Аллее почетного захоронения, - образцы его творчества, и с этой точки зрения Аллею почетного захоронения можно назвать его персональной выставкой под открытым небом. Подчеркнув, что пройденный им славный путь был бы невозможен без кропотливого труда, академик Омар Эльдаров подробно рассказал о созданных им образах и композициях, сотрудничестве с выдающимися личностями, а также произведениях, созданных не только в Азербайджане, но и в различных странах мира.

Затем был продемонстрирован документальный фильм "Ещё не вечер", посвященный жизни и творчеству академика Омара Эльдарова.

В своем выступлении заведующий отделом политики в области науки и высшего образования Министерства науки и образования Турхан Сулейман подчеркнул, что Распоряжение Президента Ильхама Алиева об учреждении Дня науки является выражением большого внимания и заботы о науке и образовании в Азербайджане, и поздравил научную общественность страны с этим знаменательным днем.

Отвечать вызовам мировой науки

Напомним, что по Распоряжению главы государства от 28 ноября 2023 года в городе Ханкенди был создан Карабахский университет, заведомо министерства добавил, что это историческое событие приведет к ещё большему развитию отечественной науки и образования в целом. Турхан Сулейман отметил значение единства науки и образования и пригласил ученых и молодых исследователей сотрудничать с Карабахским университетом.

Далее выступил председатель Комитета Милли Меджлиса по культуре Фазиль Мустафа, который сообщил, что НАНА играет важную роль в формировании интеллектуального потенциала азербайджанского народа и в его социально-экономическом развитии.

Сказав, что Президент Ильхам Алиев всегда поддерживает научную общественность, Фазиль Мустафа добавил, что глава государства подписал ряд распоряжений и указов, связанных с наукой и улучшением социального положения ученых. Он отметил, что необходимо отдавать предпочтение исследованиям, отвечающим вызовам мировой науки, и привести отечественную науку в соответствие с требованиями международного научного пространства. В заключение своего выступления Фазиль Мустафа поздравил ученых с их профессиональным праздником и пожелал им успехов в дальнейшей деятельности.

После выступлений был продемонстрирован фильм об академике Юсифе Мамедалиеве.

Затем группе ученых, отличившихся своей научной деятельностью, были вручены Почетные грамоты НАНА.

В заключение прозвучал Марш Национальной академии наук Азербайджана.

Возрождение тюркской цивилизации

Новруз знаменует собой братство тюркских родов

В главном здании Академии наук при организации Института истории и этнологии НАНА состоялась двухдневная международная научная конференция "Возрождение тюркской цивилизации". Мероприятие предварила выставка, отражающая древнюю историю, культуру и ценности тюркского мира.

Открыв конференцию вступительным словом, президент НАНА академик Иса Габибейли поздравил присутствующих с праздником Новруз и пожелал им всего наилучшего.

Отметив, что Новруз - это праздник национального единства азербайджанского народа, академик Иса Габибейли назвал этот праздник, который официально отмечается в странах Центральной Азии и Турции, одним из важных факторов интеграции тюркского мира.

Кроме того, он заявил, что Новруз - это общенародный праздник, служащий сохранению обычаев, традиций и национальных духовных ценностей, их передаче следующим поколениям, а также национальному единству, дружбе, солидарности.

Руководитель НАНА подчеркнул, что уже четвертый год азербайджанский народ празднует древний праздник тюркского мира в качестве народа-победителя, а в этом году впервые в истории независимого Азербайджана Новруз байрам отмечается и в освобожденных от оккупации Ханкенди, Ходжалы, Агдере, Ходжавенде и других территориях.

По словам академика Габибейли, в результате 44-дневной Отечественной войны и антитеррористических мероприятий, проведенных 19-20 сентября 2023 года, под руководством Президента, победоносного Верховного Главнокомандующего Ильхама Алиева были одержаны исторические победы, благодаря которым сегодня во всех уголках нашей страны празднуется Новруз-байрам и разжигаются праздничные костры, и все это - самая большая историческая заслуга Президента Ильхама Алиева перед всем тюркским миром.

В своей речи на церемонии инаугурации, которая состоялась 14-го февраля, продолжил руководитель НАНА, глава государства особо подчеркнул значимость тюркского мира и отметил, что мы будем и дальше предпринимать свои шаги, связанные с международными орга-

низациями, продолжим наши усилия, в первую очередь, в рамках Организации тюркских государств. Это для нас приоритет.

Академик Габибейли подчеркнул, что Новруз, являющийся одним из древних праздников тюркского мира, знаменует собой братство тюркских народов, и пожелал успехов работе конференции.

Затем мероприятие продолжило свою работу под модераторством председателя Всемирного центра тюркологии, заведующей отделом Института истории и этнологии доктора исторических наук Гюлю Йологлу.

На конференции были прослушаны доклады, охватывающие такие темы, как "О языке и истории иракских туркманов", "Первобытные верования киркукских туркманов", "Обычаи тюрков-карачаевцев", "Символ волка у тюрков-гагаузов" и т.д.

В Азербайджан пришла весна

В Парке редких деревьев НАНА прошла очередная акция по посадке деревьев

В Азербайджане 20 марта в 07:06 по бакинскому времени наступила весна. В это время продолжительность ночи и дня уравнивается. Солнце, переместившись по эклиптике, переходит из Южного полушария в Северное, и с этого момента в Северном полушарии начинается весенний сезон. Весна продлится 92 дня 17 часов 44 минуты 35 секунд.

В нашей стране проводятся соответствующие работы в рамках Плана мероприятий, принятого НАНА в связи с Годом солидарности во имя зеленого мира. Так, накануне праздника Новруз байрамы в Парке редких деревьев на территории Академгородка прошла очередная акция по посадке деревьев. В ней приняли участие президент НАНА академик Иса Габиббейли, члены президиума, сотрудники Свободного профсоюза и Совета молодых ученых и экспертов.

Выступивший на мероприятии академик Иса Габиббейли поздравил сотрудников с праздником Новруз и сообщил, что в рамках Года солидарности во имя зелено-

го мира в НАНА в течение года будет проведен широкий спектр мероприятий.

Затем в Парке редких деревьев были посажены деревья и кустарники, подходящие для климатических условий нашей страны, и проведено агротехническое обслуживание.

Отметим, что Парк редких деревьев был разбит в 2023 году - в рамках Года Гейдара Алиева в Азербайджане. Целью создания этой экологической структуры является охрана окружающей среды в нашей стране, забота о природе и улучшение состояния окружающей среды.

Территория "огненных" топонимов

Горючие газы - это природный феномен Азербайджана

Несмотря на то, что с момента инаугурации главы нашего государства Ильхама Алиева прошло более месяца, к его речи на торжественной церемонии присяги будут обращаться еще очень долго. Прежде всего, потому что она стала программной еще на семь лет его президентства.

Кроме политической составляющей, в своем выступлении Президент уделил важное внимание технологическому развитию, цифровизации, кибербезопасности, применению искусственного интеллекта - всему тому, что должно стать частью нашей повседневной жизни.

В своей инаугурационной речи Ильхам Алиев особо выделил задачи энергетики, нефтегазового сектора, изменения климата. Это, безусловно, ключевые факторы и вызовы экономической политики, и реализация их должна быть основана на новейших технологических принципах.

Как отметил Президент, мы уже экспортируем газ в восемь стран. В будущем наша экспортная география расширится - естественно, в европейском направлении. Уже сегодня добыча углеводородов в Азербайджане реализуется на новейшей технологической основе. А учитывая огромные глубины, соответствующие давления, технологические и природные риски, добыча углеводородов немыслима без применения новейших технологий и искусственного интеллекта.

В свете последних тенденций

Недавно был добыт первый газ на газоконденсатном месторождении "Абшерон", второй после месторождения "Шахдениз" нашей ресурсной базой. На следующий год намечена добыча газа с глубоководных пластов месторождения "Азери-Чыраг-Гюнешли" (АЧГ). Есть предложения от многих иностранных инвесторов для начала добычи на нефтяных и газоконденсатных месторождениях "Умид", "Бабек", "Шафаг", "Асиман", "Карабах".

В настоящее время доказанные запасы углеводородных газов Азербайджана превышают 2 трлн кубометров. Перспективы же наращивания газового потенциала в Азербайджане в свете последних тенденций мирового нефтегазового бизнеса более чем обнадеживающие.

Азербайджан с избытком обеспечен традиционными ресурсами углеводородов на предстоящие десятилетия. Наличие же в нашей стране гигантских ресурсов углеводоро-

дов нетрадиционного типа показывает, что наше государство в течение многих десятилетий останется одним из основных игроков глобального энергетического рынка.

Азербайджан издревле называют Страной огней. Причиной тому - природный газ, прорывающийся из трещин, который часто воспламенялся из-за природных факторов, удара молнии или же не удачно разведенного костра. Эти факелы огня, вырастающие из земли, потрясли воображение древних людей. Сюда вплоть до конца XIX века совершали паломничество огнепоклонники из Индии. Их храм до сих пор сохранился на Абшеронском полуострове, недалеко от Баку. Отсюда брала нефть для загадочного "греческого огня" Византия.

Азербайджан - наиболее известное место на планете Земля, где описаны горящие острова и море. Это - территория "огненных" топонимов. Горючие газы - это природный феномен Азербайджана, который наряду с нефтью определил его историю и развитие на сотни лет вперед. Базой этого являются колоссальные объемы газов в недрах.

Мощный источник - осадочная толща

Если основываться на данных по выбросам газа из грязевых вулканов на суше Азербайджана, то только в Южно-Каспийском бассейне суммарное количество газов, выделяющихся в атмосферу за историческое время, составит сотни триллионов кубических метров. На основе радиоуглеродного датирования установлено, что некоторые современные морские факелы непрерывно функционируют по меньшей мере десятки тысяч лет. Так что объемы выделившихся газов в морских "факелах" составляют триллионы кубических метров. Подобное количество газов должно иметь мощный источник, и этот источник - осадочная толща и возможно более глубокие зоны земной коры.

Еще в середине 90-х годов прошлого века ученые Академии наук АР и объединения "Каспморнефть" опубликовали серию статей о возможной нефтегазоносности глубин до 10 км - вопреки существующим тогда положениям теории и практики. На основе этого были оценены ресурсы нефти и газа на некоторых морских месторождениях и перспективных структурах. В частности, уже в то время, несмотря на недостаточный фактический материал, запасы газа на структуре "Шахдениз" были оценены нами в 1,5 трлн кубических

метров, что почти в три раза больше, чем ресурсы, оцененные экспертами крупнейших западных компаний при заключении "Контракта века".

Сегодня наш прогноз подтверждается, как, впрочем, и оценка запасов нефти на месторождении АЧГ, первоначально оцененные теми же экспертами в два раза ниже.

Потенциальные ресурсы имеют очень важное значение для долгосрочного планирования поисковых работ на нефть и газ. Результаты исследований по оценке газового потенциала республике опубликованы в статьях и монографиях на английском и русском языках: более половины начальных потенциальных ресурсов Азербайджана - 27 млрд т.у.т. (тонна условного топлива) составит природный газ.

Гобустан и Шамаха - перспективные территории

Тенденции развития мировой газовой индустрии формулируются как вторая газовая революция, которая произошла в связи с разработкой технологий по извлечению сланцевого газа. Так, США буквально в течение последних 10 лет превратились из импортера в экспортера природного газа. Добыча сланцевого газа может в значитель-

ной степени обеспечить энергетическую безопасность многих стран.

Последние исследования, проведенные специалистами ГНКАР совместно с иностранными компаниями, показали также хорошие перспективы добычи сланцевого газа в Азербайджане, где есть несколько перспективных территорий, на которых можно начать геолого-разведочные работы. Это, в основном, Гобустанский и Шамахинский районы.

По мнению экспертов ГНКАР, начать разведку и разработку этих месторождений можно в ближай-

Практически неисчерпаемый источник

Газовые гидраты - это соединения воды и метана, которые образуются при высоком давлении и низких температурах. Поэтому в природе они встречаются либо на глубине в несколько сотен метров в зонах вечной мерзлоты (около 2%), либо на глубоководье, в осадках морских акваторий (до 98%). Запасы газогидратов в мире в несколько раз превосходят запасы природного газа. Таким образом, это нетрадиционное горючее ископаемое, потенциально доступное многим странам, в перспективе может стать практически неисчерпаемым источником природного газа.

На сегодняшний день на шельфах океанов и морей открыто свыше 220 месторождений газогидратов. Однако промышленная технология извлечения газа из газогидратов пока не разработана. Ближе всех к экспериментальной эксплуатации газогидратов продвинулась Япония, где принято несколько программ по их поиску и освоению. В марте 2013 года страна объявила о первой в мире успешной опытной добыче газа из морских залежей газогидратов, которые являются сегодня единственным еще не разрабатываемым источником природного газа на Земле, способным составить реальную конкуренцию традиционным месторождениям в силу огромных, в сотни раз превышающих запасы нефти и природного газа, ресурсов. Поэтому разработка газогидратных месторождений, учитывая их сосредоточенность вблизи основных потребителей, может развернуть мировой энергетический баланс в сторону от доминирования Ближнего Востока и стать началом нового передела мировых рынков газа.

Коснувшись Ильхама Алиев в своем выступлении и проблем стабилизации добычи нефти. Согласно прогнозам, спрос на нефть в ближайшие два десятилетия возрастет более чем на 50%. Углеводородам в ближайшие десятилетия не смогут составить серьезную конкуренцию ни атомная, ни так называемая "зеленая", или возобновляемая энергетика. Потому будет продолжено освоение крупных и гигантских месторождений, таких как АЧГ и "Шахдениз". Недавно br объявила о начале работ по морской сейсмике, модификации 4D. В этот проект предполагается инвестировать более \$300 млн.

(Продолжение следует)

Ибрагим ГУЛИЕВ,
вице-президент НАНА,
академик

Нацизм был и остается абсолютным злом

Планирование геноцида зачастую происходит задолго до его осуществления

31 марта - одна из трагических дат в новейшей истории Азербайджана, которая официально отмечается как День геноцида азербайджанцев. В конце марта 1918 года вооруженные формирования партии "Дашнакцутюн" при поддержке большевистского руководства Баксовета во главе со Степаном Шаумяном совершили массовые убийства и погромы мирного азербайджанского населения.

Как показывает опыт истории, политике геноцида всегда предшествует длительная идеологическая обработка "своего" народа. Прежде чем у кого-либо поднимется рука на соседа, необходимо, чтобы обладающий авторитетом "родоплеменной вождь" смог убедить себе подобных в том, что перед ними действительно враг и именно он источник всех бед и несчастий. Кроме того, убийство или изгнание иноверца, а еще лучше иноплеменика, есть дополнительная возможность обогатиться за его счет и избавиться от более удачливого конкурента. Планирование геноцида зачастую происходит задолго до его осуществления.

Об этом в своей книге "Армянский национализм: жизнь без будущего" пишет известный азербайджанский ученый и политолог, доктор философии по политическим наукам Моисей Беккер. Сегодня он - гость нашей редакции.

- Так почему у армянского национализма нет будущего?

- Армяне, наверно, один из немногих народов, чья история до сих пор скрыта под завесой мифов и безудержной фантазии. Причем с каждым разом она обрастает все новыми "открытиями" и совершенно невероятными подробностями. То они вдруг становятся потомками библейского народа амалекитян и даже утверждают, что на древних картах их страна так и называлась "Амалек". То внезапно выясняется, что прапродитель армян "могучий, великий Хайк с крепко-топлым луком" владел, как оказалось значительными земельными пределами, куда согласно последним "научным" данным, входила и территория древнего Хаанаана, естественно, с Иерусалимом.

Думаю, мало кто сегодня удивится, если вдруг окажется, что вавилонские зиккураты возводили армянские каменщики, а египетские пирамиды строились по чертежам, украденным Имхотепом из "древнего" Эчмиадзина.

Пропаганда

зоологической ненависти

- Семнадцать веков прошло с того момента, как армяно-григорианская церковь взяла на себя роль духовного наставника, учителя, воспитателя и вседержителя армянского народа. Вы считае

таете, что именно она несет на себе основную долю ответственности за все исторические ошибки и поражения, которые выпали на долю этого этноса?

- Конечно. Это ведь с ее благословения на политической арене многих стран мира появились такие одиозные партии и движения, как "Гнчак", "Дашнакцутюн" и АСАЛА. Многовековая пропаганда особого пути, непримиримости и зоологической ненависти к другим народам привела к тому, что Армения оказалась в полной изоляции, практически без друзей и настоящих союзников. На протяжении истории армяне, умело мимикрируя, перетягивали на свою сторону то византийских правителей, то российских императоров, то османских султанов, а также первого и последнего президента СССР, которых они всех потом успешно предавали. Лестью, показной преданностью и убаюкивающим "мурлыканием" они входили в доверие к власти предрасположенным к тому, чтобы добиться поставленных перед собой целей.

- Моисей Владимирович, практически все созданные армянами партии носят на себе печать оголтелого национализма, крепко замешанного на идее "расового" превосходства и крайней ненависти к иным религиям и народам.

- Совершенно верно. Причем, совершенно неважно, кто перед ними: ненавидимый мусульманин, терпимый сквозь зубы православный христианин, католик, протестант или презираемый от зависти еврей.

Опираясь на этнический аспект

Естественно, что в такой ситуации иметь друзей или надежных союзников не представляется возможным. Проигранная вторая Карабахская война лишней раз доказала, что идея мнимого превосходства и недооценка противника есть прямой путь к национальной катастрофе.

- Гарегин Нжде проявил себя как террорист еще на заре своей политической деятельности. И именно за это его поднимают на щит во всех концах света армянские националисты.

- Прославление Гарегина Нжде в качестве героя Армении стало проблемой в 1918-1920 годы, когда Азербайджан провозгласил свой суверенитет и стал первой демократической республикой на мусульманском Востоке. Именно тогда под его руководством в тогдашнем Нагорном Карабахе произошли погромы против азербайджанского населения. А в 1940-х гг., когда нацистская Германия напала на СССР и развернула террор против мирного населения, в том числе и народов Кавказа, Нжде был на стороне Гитлера. Опираясь на этнический аспект, армянские коллаборационисты пытались осуществить свою мечту о "великой армянской империи", очищенной от мусульман, особенно турок и азербайджанцев. Гарегин Нжде взялся за осуществление этой идеи, вооруженный разработанной им же идеологией цехакронизма, обильно сдобренной расистскими элементами. В основе его идеологии четко прослеживаются параллели с расовой теорией Гитлера, который рассматривал агрессию против Советского Союза как "войну за жизненное пространство".

Кто не меняется - тот не развивается

- То есть именно идеологическая подоплека той ненависти, которая культивируется в этом государстве на протяжении всего периода его существования, подпитывает экспансионистские устремления армянства, которое живет ими же самими созданными мифами?

- Конечно. Став жертвой собственных заблуждений, этот народ превратился в игрушку в руках более сильных государств, которые используют его в своих корыстных целях в качестве тарана для разрушения своих геополитических противников.

В ходе 44-х дневной войны Азербайджан нанес Армении сокрушительное поражение, развеяв миф о ее непобедимости. Сложно сказать, насколько полученный мировым армянством урок способен изменить психологию целого народа, тем более, что в самой Армении достаточно сил, не оставивших надежду на реванш. Но кто не меняется - тот не развивается. Успехи Японии и Германии - яркие примеры того, чего могут достичь нации, избавившиеся от экспансионистских устремлений, возвращенных на чувствах превосходства и расовой ненависти.

Галия АЛИЕВА

Для широкого спектра специалистов

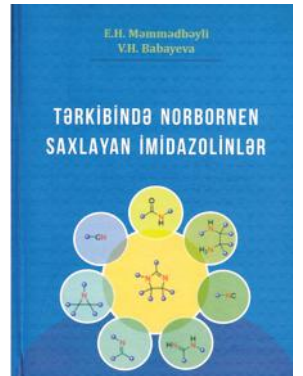
Вышла в свет новая книга сотрудников Института нефтехимических процессов

В издательстве "Наука" вышла книга "Имидазолины, содержащие норборнен", автором которой стали сотрудники Института нефтехимических процессов имени академика Юсифа Мамедалиева Министерства науки и образования Азербайджанской Республики доктор химических наук, профессор Эльдар Мамедбеги и ведущий научный сотрудник Вафа Бабаева.

В монографии отражены основные методы синтеза имидазола и его производных, а также результаты научно-исследовательских работ, направленных на изучение областей применения в различных отраслях промышленности и быта.

Кроме того, в издании представлены результаты исследований авторов монографий в области синтеза, изучения свойств норборненсодержащих амидов, имидазолов и их комплексов, указаны их основные области применения и изучены факторы, влияющие на течение реакции приема имидазолинов нового поколения.

Монография предназначена для широкого спектра научных специалистов, работающих в области нефтехимического синтеза, включая бакалавров, магистров, диссертантов и докторантов.

SCIENCE

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

ANAS Institute of Oriental Studies, Moscow Islamic Institute ink MoU

The Institute of Oriental Studies named after Academician Ziya Bunyadov of Azerbaijan National Academy of Sciences (ANAS) and Russia's Moscow Islamic Institute have inked a Memorandum of Understanding (MoU) on cooperation.

The document was signed by academician Govhar Bakhshaliyeva, acting vice-president of ANAS, Director of the Institute of Oriental Studies, and Rector of the Moscow Islamic Institute, professor Damir Mukhetdinov.

The memorandum envisages providing mutual support for researchers, graduate students and doctoral students, mutual assistance in increasing the scientific skills of employees, exchange of knowledge and experience in the application of advanced scientific methods, organization of bilateral joint symposia, seminars and conferences, support for the implementation of joint projects and programs.

International Turkic Academy expands international relations

President of the International Turkic Academy, Academician Shahin Mustafayev has met with President of the Turkish Language Association, Professor Osman Mert and President of the Turkish Academy of Sciences (TÜBA), Professor Muzaffer Şeker.

During the meeting, the sides signed a cooperation protocol on the summer school, which will be organized in collaboration with the Khoja Akhmed Yassawi International Kazakh-Turkish University in the city of Turkestan this year.

The annual summer school organized by the International Turkic Academy aims to support young scientists from member countries of the Organization of Turkic States (OTS) and other brotherly nations.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев, Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев, Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев, Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюрлов

Адрес: Баку, AZ 1001, ул.Истиглалийят, 30, Президиум НАНА
e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000